

To: [redacted]@inbo.be]
Cc: [redacted]@bij12.nl] [redacted]@bij12.nl]
From: [redacted]
Sent: Thur 7/13/2023 2:16:06 PM
Subject: RE: FW: Graag met spoed hulp bij DNA onderzoek
Received: Thur 7/13/2023 2:16:00 PM

Allen,

Embark is al afgefallen. Zojuist heb ik een verzoek tot contact gedaan naar [redacted]. Van [redacted] begreep ik dat Sevilla en Slovenië op de korte termijn geen mogelijkheid zien. Dat sluit niet uit dat we daar uiteindelijk toch terecht kunnen komen.

Binnen een week willen [redacted] nagaan welke extracten (voldoende) voorhanden zijn en een voorstel doen welke daaruit te selecteren. Binnen de 20 individuen valt een selectie te maken, het heeft bijvoorbeeld niet veel zin om meerdere Noord-Veluwe wolven te onderzoeken.

Uit de media heb ik vernomen dat Overijssel dezelfde wens heeft maar het onderzoek uit Gelderland afwacht en dat Drenthe juist niet geïnteresseerd is in de uitkomsten van het onderzoek omdat volgens de nieuwe Drentse gedeputeerde hybridisatie in Nederland niet het geval is.

Als er ontwikkelingen zijn dan is het goed elkaar hiervan op de hoogte te houden.

Groet [redacted]

Van [redacted]@inbo.be>
Verzonden: woensdag 12 juli 2023 22:50
Aan [redacted]@ gelderland.nl>
CC: [redacted]@bij12.nl> [redacted]@bij12.nl>
Onderwerp: Re: FW: Graag met spoed hulp bij DNA onderzoek

Allen,

ik hoorde volgende labs die analyses kunnen uitvoeren:

[redacted] Uppsala University Sweden (en Linnéa Smeds)
<https://www.katalog.uu.se/profile/?id=N98-99>

[redacted] Doñana Biological Station, Sevilla (gaf wel aan pas binnen enkele maanden te kunnen starten)
<https://www.consevol.org/members/carles.html>

[redacted] Ljubljana University, Slovenia
<https://www.bf.uni-lj.si/en/about-the-faculty/employees/372/stronen-astrid-vik>
[redacted] Ljubljana University, Slovenia (met verlof momenteel)
<https://www.bf.uni-lj.si/en/about-the-faculty/employees/330/skrbinsek-tomaz>

[redacted] Uni Roma
<https://research.uniroma1.it/researcher/9494dc5ecc50c3c174b8aa5718d74e658b1929cbbfa7b3f81ac1414d>
paolo.ciucci@uniroma1.it

[redacted] Universidade da Porto
<https://cibio.up.pt/en/people/details/raquel-godinho/>

En zoals [redacted] suggereert, co-auteurs van de Harmoinen et al. 2021 paper zijn ook te benaderen.
Een andere panel van 192 merkers dat op niet-invasieve samples werkt is hier beschreven:

Stronen, A. V., F. Mattucci, E. Fabbri, M. Galaverni, B. Cocchiararo, C. Nowak, R. Godinho, A. Ruiz-González, J. Kusak, T. Skrbinšek, E. Randi, A. Vlasheva, N. Mucci, and R. Caniglia. 2022. A reduced SNP panel to trace gene flow across southern European wolf populations and detect hybridization with other Canis taxa. Scientific Reports 12:4195.
<https://doi.org/10.1038/s41598-022-08132-0>

0000000049

Merk op, telkens de usual suspects: [REDACTED] ...

Het is een kleine wereld ;-)

On Wed, 12 Jul 2023 at 16:39, [REDACTED]@ gelderland.nl > wrote:

Allen,

Gisteren gesproken met [REDACTED] Wageningen wil meewerken aan het verstrekken van samples tbv het onderzoek. Idee is om de ingevroren DNA extracten te gebruiken die al uit weefsel van de wolven zijn gehaald die op de snijtafel zijn geweest.

Praktisch moet nagegaan worden hoeveel geschikt materiaal er is. Want uit de bestaande samples moeten 2 deelsamples gehaald kunnen worden om te verzenden. Is 5 tot 10 (x2) samples voldoende voor een statistisch verantwoord onderzoek?

[REDACTED] verwacht dat Embark in Amerika met deze samples uit de voeten zou moeten kunnen, ik zie dat ze graag met eigen swaps werken dus weet niet zeker of dat kan. Bovendien, vi [REDACTED] van LNV die zich bezighoudt met CITES begrijp ik dat het lab dan zelf wel een CITES toestemming moet regelen dus die route zou de nodige tijd kunnen vragen (4 weken extra?) om dat te formaliseren. CITES zou in dit geval binnen de Schengen-landen niet spelen.

Zal ik NINA in Noorwegen benaderen? [NINAGEN](#) En is dan het aan Boitani verbonden lab in Rome ook een goede keus? Ik wil ook proberen om nog wel even contact te hebben met Embark [Embark \(embarkvet.com\)](#) over deze vraag.

Overigens gaat het dan om wolven die niet alleen in Gelderland zijn gevonden en wil ik de provincie van herkomst nog even betrekken op het moment dat de samples duidelijk zijn.

Graag jullie reactie, Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED]@inbo.be >

Verzonden: maandag 10 juli 2023 11:01

Aan: [REDACTED]@bij12.nl >

CC: [REDACTED]@ gelderland.nl >; [REDACTED]@bij12.nl >

Onderwerp: Re: FW: Graag met spoed hulp bij DNA onderzoek

Ter info,

enkele jaren geleden speelde hetzelfde debat rond hybride wolven zich af in Noorwegen.

De Noorse overheid heeft toen 1 miljoen euro besteed aan een driejarig onderzoek om te bevestigen dat de Noorse wolven wel degelijk zuivere wolven waren.

Ook daar waren er eerder door ForGen analyses gebeurd die wezen op hybriden, maar die volgens dat onderzoek dus quatsch bleken.

Het verslag van dat onderzoek:

<https://www.ntnu.no/documents/10476/1297663906/2021-11+Rapport+01+-+f%C3%B8rste+bilde+p%C3%A5+omslag.pdf>

Ik stuur ook een vertaalde versie door.

On Fri, 7 Jul 2023 at 17:55, [REDACTED]@bij12.nl > wrote:

Ha [REDACTED]

Sorry het is een beetje last minute, maar dat komt vanwege vakanties van verschillende mensen.

Ben jij in staat om maandag , ik vermoed tussen 11.00 – 12.00 uur hierbij digitaal aanwezig te zijn.

In de bijlage de aangenomen motie in provincie Gelderland waarbij verzocht wordt om een second opinion op DNA resultaten.

Het gaat met name om de vraag welk labo wij hiervoor zouden kunnen vragen.

Uiteraard hangt dat samen met technische aspecten van het DNA onderzoek.

0000000050

Ik doe een vergaderverzoek uit en zien wel wat er van lukt, van mijn kant maak ik ruimte in de agenda om er voorgang in te krijgen.

Ken ook de agenda van [REDACTED] nu afwezig, maar die laat niet veel anders toe. [REDACTED] heeft die ruimte ook wel.

Met vriendelijke groet,

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@ gelderland.nl>

Verzonden: vrijdag 7 juli 2023 13:44

Aan [REDACTED] <[REDACTED]@bij12.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@bij12.nl>

Onderwerp: Graag met spoed hulp bij DNA onderzoek

Dag [REDACTED]

Zoals al even kort toegelicht aan [REDACTED] wil ik jullie hulp vragen bij het uitvoeren van een motie uit PS van Gelderland over hybridisatie van wolven. Gevraagd is om DNA onderzoek buiten de laboratoria waar we nu zaken mee doen.

Graag spreek ik daarover maandag, bij voorkeur zelfs in de ochtend ivm start vakantie. Laten jullie even weten wanneer het uitkomt (digitaal)?

We hebben gisteren wat nieuw monstermateriaal kunnen nemen op de Hoge Veluwe in goed overleg daar. Er werd namelijk tijdens de besprekingen in PS een relatie gelegd met afwijkend gedrag en de kans deed zich voor om van een kadaver waar de "tamme" wolf die ochtend had gevreten enkele monsters te nemen. Verder zou de focus dan moeten liggen op bestaand monstermateriaal. Dat moet nog ruimschoots voorhanden zijn lijkt me (bijvoorbeeld doodgereden wolven).

Vooraf moeten we scherp maken waarop we precies laten analyseren en vervolgens waar. CE-wolf laboratoria vallen denk ik af evenals ForGen. Waarschijnlijk gaan we dan ver de landsgrens over en ik ga zelf ook nog informeren waar dat kan en hoop dat jullie daar ook ideeën bij hebben.

Wat we dan volgens mij eerst moeten bepalen is op welke markers gekeken moet worden.

Afijn, ik hoor graag welk moment uitkomt, alvast dank [REDACTED]

--

[REDACTED] (he/him)

[Research Institute for Nature and Forest - Belgium](#)

[Associate Professor KULeuven Ecology Evolution and Biodiversity Conservation](#)

Tel: +32 [REDACTED]

Meldpunt wolven Vlaamse overheid : wolf@inbo.be

////////////////////////////////////

--

[REDACTED]
[Research Institute for Nature and Forest - Belgium](#)

[Associate Professor KULeuven Ecology Evolution and Biodiversity Conservation](#)

0000000051

Tel: +32 [REDACTED]

Meldpunt wolven Vlaamse overheid : wolf@inbo.be

////////////////////////////////////